

Адной з найважнейшых задач метадычнай службы ўпраўлення (аддзела) адукацыі з'яўляецца дапамога маладым спецыялістам у адаптацыі і ў іх прафесійным станаўленні. Вядома, што пачынаючы настаўнікі прыходзяць у педагогічны калектыв, маючы запас тэарэтычных ведаў, атрыманых ва ўстановах вышэйшай адукацыі, але часта не ведаючы, як іх прымяняць на практыцы. Для вырашэння гэтай задачы ў Мазырскім раёне ўжо які год дзейнічае школа маладога спецыяліста, якая дазваляе эфектыўна накіроўваць і карэкціраваць іх дзейнасць, навучаючы эфектыўным прыёмам, метадам, сродкам арганізацыі вучэбнай дзейнасці навучэнцаў і сучасным тэхнікам работы з мэтамі. Для гэтага арганізуюцца і праводзяцца ў рамках школы маладога спецыяліста семінары-практыкумы, трэнінгі, круглыя сталы, а таксама майстар-класы вопытных педагогаў-прадметнікаў. У артыкуле прадстаўлены асноўныя этапы майстар-класа (МК), прысвечанага метапастаноўцы — адной з найважнейшых стратэгіі тэхналогіі актыўнай ацэнкі.

Ход майстар-класа

Этап праблематызацыі суб'ектнага вопыту ўдзельнікаў

Ці часта мы, ідучы на ўрок, задумваемся: а навошта нашым навучэнцам тое, што мы плануем ім раскажаць? Што яны запомняць з гэтага і для чаго ім гэтыя веды спатрэбяцца ў жыцці? Бо наш урок — гэта не агляд каго-небудзь з папулярных ютубераў і нават не скідкі на Ali Express ці Joom! І што нам рабіць? Як вучыць, каб навучыць, а ўрок зрабіць паспраўднана эфектыўным?

Адказ на гэтае пытанне можа даць тэхналогія актыўнай ацэнкі, якая дазваляе павысіць матывацыю навучэнцаў і арганізаваць паспяхова сумесную дзейнасць навучэнцаў і педагога.

Этап метапастаноўкі

На гэтым этапе майстар агучвае ключавое пытанне майстар-класа — “Ці патрэбна АА настаўніку і навучэнцам?”, а таксама прапануе звярнуцца да мэты і прыняць яе ў якасці інструкцыі да дзеяння:

- я даведваюся, што такое актыўная ацэнка і фактары, якія абумовілі яе распаўсюджанне ва ўстановах адукацыі нашай краіны;
- змагу растлумачыць сутнасць найважнейшых элементаў актыўнай ацэнкі: дыягнастычнай мэты і НаШтоБуЗУ;
- атрымаю першы вопыт работы з мэтамі і НаШтоБуЗУ;
- адкажу для сябе на пытанне “Ці патрэбна АА настаўніку і навучэнцам?”;
- прыму рашэнне аб увядзенні ў сваю практыку элементаў АА.

Этап інфармавання ўдзельнікаў

Майстар знаёміць удзельнікаў з паняццем актыўнай ацэнкі: АА — гэта тэхналогія навучання, у рамках якой вучні маюць магчымасць пастаянна бачыць і разумець свае поспехі (і радавацца ім), няўдачы (і запаўняць прабелы); кіраваць уласным навучаннем. Дэманструе фактары, якія абумовілі з'яўленне ў нашай краіне тэхналогіі АА. Знаёміць з крыніцамі, у якіх адлюстраваны сутнасць і практычныя аспекты рэалізацыі тэхналогіі, — кігамі Пола Блэка і Дзілана Уільяма, Дануты Стэрны, Мікалая Запрудскага, Джона Хэці. Дэманструе звесткі эфектыўнасці АА для павышэння матывацыі па паспяховасці навучэнцаў.

Аперацыйна-дзеясны этап

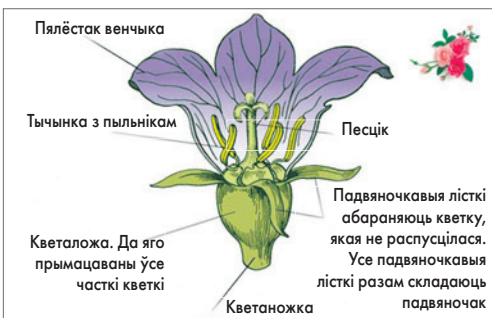
Тут задача майстра — арганізаваць вывучэнне ўдзельнікамі вопыту дыягнастычнай пастаноўкі мэт настаўніка і навучэнцаў, сутнасці і вопыту фармулявання і прымянення НаШтоБуЗУ. Майстар: “На працягу 1 мініуты на рабочых лістах намалюйце, калі ласка, званочак. Вам падабаецца тое, што ў вас атрымалася? А цяпер перадайце свой малюнак калегу за вашым сталом. Ацаніце балам работу, якую вы атрымалі, і вярніце яе ўладальніку. Ці ўсе задаволены тым, як іх ацанілі?”

Удзельнікі выказваюцца. Потым майстар праходзіць і ацэньвае работы адных удзельнікаў баламі, другіх — словамі “добра / дрэнна / чудова”, нічога не тлумачыць; потым пытаецца, ці згодны ўдзельнікі з такім ацэньваннем, просіць растлумачыць адказ. Удзельнікі, а потым майстар гавораць пра важнасць наяўнасці адзіных крытэрыяў ацэньвання, якія ў гэтым выпадку наўмысна не былі

Актыўная ацэнка: майстар-клас

ім дадзены перад пачаткам выканання задання. Пасля гэтага прапануе ўспомніць, як гучала заданне: “Намалюйце званочак!” — і дэманструе на слайдзе, як выглядае званочак у падручніку біялогіі.

Вось як выглядае званочак у нашых настаўнікаў біялогіі.

Скажыце, калі ласка, чаму так атрымалася, што вашы званочки істотна адрозніваюцца ад таго, што вы бачыце на экране? Правільна! Таму што пастаўлена мною мэта “намалюйце званочак” не канкрэтная! Я зрабіла няправільна, не даўшы ніякіх крытэрыяў, па якіх вас ацэньвала. А калі б я сказала:

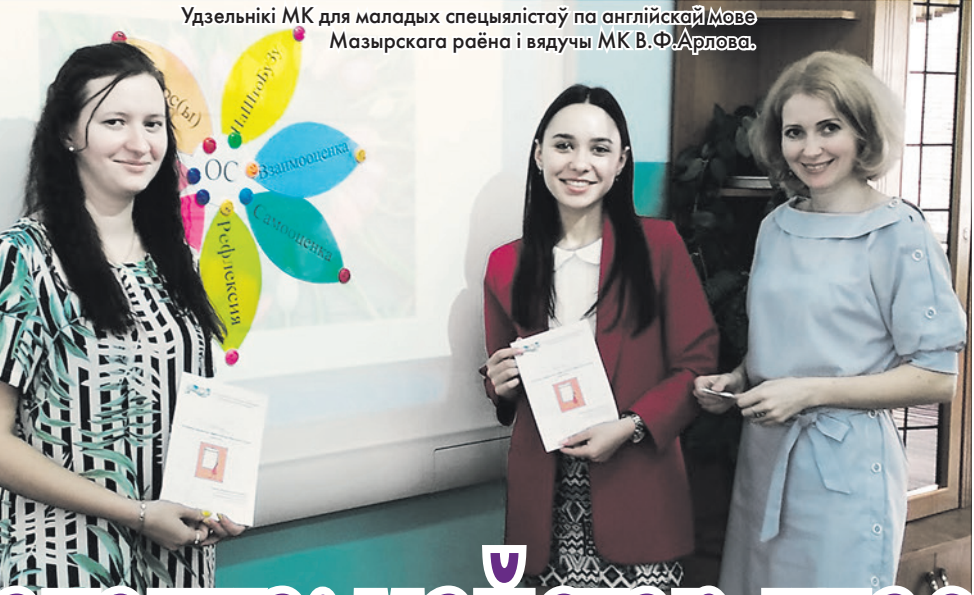
- намалюйце званочак, які цвіце, у цэнтры свайго рабочага ліста;
- выкарыстайце мінімальна тры колеры;

Быў бы вынік іншым?
Такім чынам, можна зрабіць выснову, што для паспяховай і прадукцыйнай работы неабходна дакладная і канкрэтная фармулёўка мэты. Яна павінна адпавядаць крытэрыям SMART, якія ў 1954 годзе прапанавалі Пітэр Друкер:

- S — specific — канкрэтнасць,
- M — measurable — вымяральнасць,
- A — achievable — дасягальнасць,
- R — realistic — рэалістычнасць,
- T — time-based — абмежаванасць па часе.

Пры гэтым вельмі важная ўзгодненасць мэт, якія вызначаны і прыняты настаўнікам і навучэнцамі. Па змесце яны ідэнтычныя, але адрозніваюцца па форме прадстаўлення. Мэта навучэнцаў у АА фармулюецца праз іх дзейнасць, якія яны змогуць прадэманстраваць у канцы ўрока.

Напрыклад:
Такім чынам, вядома, што мэта ўрока прад'яўленне настаўнікам канкрэтнага адукацыйнага выніку, на які навучэнцы працуюць на працягу

гу ўсяго ўрока падчас арганізаванай практыка-арыентаванай дзейнасці.

Аперацыйна-практычны этап

Задача — вызначыць ступень засваення ўдзельнікамі прадстаўленага матэрыялу праз рашэнні практыка-арыентаваных заданняў.

Заданне 1

Майстар арганізуе работу ўдзельнікаў майстар-класа па групах, вызначае час, адведзены на выкананне задання. Кожная група атрымлівае канверт № 1, у якім знаходзіцца тэма і складзеныя да яе мэты, якія сфармуляваны настаўнікамі — студэнтамі дыстанцыйнага курса па актыўнай ацэнцы. Задача ўдзельнікаў — прааналізаваць прадстаўленыя мэты і, калі неабходна, перафармуляваць іх такім чынам, каб яны адпавядалі SMART-крытэрыям (дадатак 1).

Удзельнікі прадстаўляюць вынікі работы сваіх груп. Майстар арганізуе абмеркаванне прадстаўленых варыянтаў, акцэнтуючы ўвагу на тым, што для дасягнення мэты неабходны дакладныя крытэрыі ацэнкі паспяховасці выканання задання, якія ў АА называюцца НаШтоБуЗУ. Майстар раскрывае паняцце “НаШтоБуЗУ” — крытэрыі дасягнення мэты ці крытэрыі ацэнкі, крытэрыі поспеху навучэнца, фармулюе правілы фармулявання НаШтоБуЗУ:

1. У НаШтоБуЗУ значаецца, на што настаўнік будзе звяртаць увагу, калі ацэньвае вынік работы навучэнца.
2. У НаШтоБуЗУ значаецца, на што самі навучэнцы трэба звяртаць увагу ў час работы дома ці на ўроку.
3. Калі мэта ўрока на мове навучэнцаў недастаткова канкрэтная, то яе можна ўдакладніць з дапамогай НаШтоБуЗУ.
4. НаШтоБуЗУ прапануецца навучэнцам на этапе ўрока ці пэўнае заданне

Тэма: «TEENS AND MONEY»

Мэта настаўніка: плануецца, што ў канцы ўрока навучэнцы будуць:

- ведаць шэраг гістарычных фактаў пра грошы ў розных краінах;
- змогуць прывесці прыклады таго, на што яны трацяць грошы;
- параўнаюць спосабы заробку кішэнных грошай для падлеткаў у Рэспубліцы Беларусь і Вялікабрытаніі;
- навучацца эканоміць грошы, робячы пакупкі анлайн і канвертуючы валюту розных краін у беларускія рублі.

Мэта на мове навучэнцаў: у канцы ўрока я:

- буду ведаць мінімальна 4 факты з гісторыі грошай;
- назаву 3 прыклады таго, як я трачу грошы;
- раскажу пра тое, як можна зарабіць кішэнныя грошы падлетку ў Беларусі і Вялікабрытаніі (3 прыклады);
- навучуся канверсаваць валюту іншых краін у беларускія рублі для таго, каб правільна рабіць анлайн-пакупкі (прывяду не менш за 3 прыклады).

8 клас «Do we share the same superstitions?»

(Unit 5, 6 “Звычай і традыцыі Рэспублікі Беларусь і краін мовы, якая вывучаецца”)

НаШтоБуЗУ да ўрока:

Буду звяртаць увагу, ці зможаш ты:

- прывесці мінімальна 4 прыклады самых распаўсюджаных забабонаў у Вялікабрытаніі;
- раскажаць, якія забабоны і традыцыі існуюць у тваёй сям'і / у сяброў (3 прыклады);
- выказаць сваё меркаванне на аснове матэрыялу падручніка, рабочага сшытка і рэсурсаў сеткі інтэрнэт, што агульнага і чым адрозніваюцца традыцыі і забабоны ў Беларусі і Вялікабрытаніі (5 прыкладаў);
- адказаць на ключавое пытанне

8 клас, тэма “Грошы” (Unit 4 “Money”)

НаШтоБуЗУ для пісьмовай работы па засваенню граматычнага матэрыялу Present Perfect I Present Perfect Continuous (WILF):

- You can identify the sentences in the Present Perfect Tense (Pr.P.)
- You can rewrite the sentences into the Present Perfect Continuous Tense (Pr.P.C.)
- You can prove the following statement using the picture. Make 6 sentences in the Present Perfect Tense
- You can develop the following sentences using Pr.P. or Pr.P.C.
- You can make up 8 questions in the Pr.P. or Pr.P.C. to interview your classmate on the topic “Money”

(класнае ці дамашняе) як спіс патрабаванняў да работы ў групе.

5. Важна агучваць змест НаШтоБуЗУ бацькам. Гэта дапаможа ім станаўча ўплываць на выкананне навучэнцамі дамашняга задання.

6. Усім навучэнцам у класе прапануецца 1 варыянт НаШтоБуЗУ, але кожны навучэнец павінен мець выбар, на якія яго пункты звярнуць увагу ў сваёй дзейнасці.

7. Калі настаўнік запланавалі выстаўленне адзнак па пэўным матэрыялу (навучэнцы пра гэта ведаюць), то можа быць адзначана, якія пазіцыі НаШтоБуЗУ адпавядаюць той ці іншай адзнацы.

Майстар дэманструе прыклады НаШтоБуЗУ:

Заданне 2

Майстар арганізуе работу груп, вызначае час, адведзены на выкананне задання. Кожная група атрымлівае канверт № 2, у якім знаходзіцца НаШтоБуЗУ з вопыту студэнтаў дыстанцыйнага курса па актыўнай ацэнцы. Задача ўдзельнікаў — прааналізаваць прадстаўленыя крытэрыі і скласці свае крытэрыі да тэмы, што вывучаецца, згодна з правіламі яго напісання (дадатак 2).

Групы прадстаўляюць свае вынікі. Майстар арганізуе абмеркаванне прадстаўленых варыянтаў, дэманструе важнасць выкананых групамі заданняў.

Рэфлексійны этап

Тут неабходна забяспечыць умовы для рэфлексійнага асэнсавання ўдзельнікамі зместу і вынікаў сваёй работы на майстар-класе праз выкананне рэфлексійнага задання “Карта мэт” і запаўненне структурных элементаў АА на рабочым лісце (дадатак 3).

Майстар разам з удзельнікамі майстар-класа вызначае актуальнасць атрыманых ведаў і ўменняў для выкарыстання ў далейшай педагагічнай дзейнасці. Удзельнікі запаўняюць на сваім рабочым лістку чыстыя пялёсткі кветкі структурнымі элементамі АА. Майстар дэманструе, што не ўсе пялёсткі кветкі засталіся запоўненымі, робіць акцэнт, што дыягнастычная мэта і НаШтоБуЗУ — гэта не ўсе структурныя элементы актыўнай ацэнкі. Матывуе на далейшае вывучэнне гэтай тэхналогіі.

На заканчэнне хацелася б адзначыць, што правільная мэтапастаноўка (канкрэтная мэта ўрока і крытэрыі яе дасягнення) — гэта аснова ўзаемадзеяння вучэбнай дзейнасці навучэнца і дыдактычнай дзейнасці педагога, якая дазваляе не толькі ацаніць, на якім этапе за-

ным разуменнем неабходнай інфармацыі па тэме;

— актывізаваць лексіка-граматычны матэрыял папярэдніх урокаў;

— развіваць уменне выказвацца лагічна, звязна, рабіць высновы, аналізаваць атрыманую інфармацыю;

— развіваць мысленне і памяць.

Мэта навучэнцаў:

— сістэматызую раней вывучаныя звесткі пра сістэму адукацыі ў Вялікабрытаніі;

— змагу выказацца па тэме;

— папоўню вакабуляр новымі моўнымі канструкцыямі.

Дадатак 2

Група № 1

8th form, unit 3 — Meals.

Напішы рэцэпт пірага. Праілюструй сваю страву, калі хочаш. (Write down a

па мэтапастаноўцы

раз знаходзяцца навучэнцы, і павысіць узровень іх матывацыі, але і навучыць іх ставіць мэту самастойна і сачыць за яе дасягненнем.

Дадатак 1

Група № 1

5 клас, тэма ўрока: “Вось гэта дзень!”.

Мэта настаўніка: навучэнцы змогуць назваць вясёлыя і сумныя заняткі ў час выхаднога дня, пазнаёмяцца з гісторыяй аднаго выхаднога дня іх равесніка (на аснове комікса).

Мэта навучэнцаў: змагу прывесці прыклады вясёлых і сумных заняткаў у час выхадных, прачытаю гісторыю аднаго выхаднога дня з жыцця майго равесніка.

Група № 2

3 клас, тэма: “Члены сям’і”.

Мэта настаўніка: пазнаёміць з канструкцыяй “Have you got...?”;

— знаёмства з літарамі Vv, Ww;

— паўтарыць чытанне літар ад Aa да Vv.

Мэта навучэнцаў: змагу задаваць пытанні сябру пра членаў яго сям’і;

— змагу адказаць на пытанне сябра пра членаў маёй сям’і;

— даведаюся яшчэ 2 літары англійскага алфавіта;

— успомню, як чытаюцца тыя літары, якія ўжо вывучылі.

Група № 3

11 клас, тэма ўрока: “Адносіны бацькоў і дзяцей”.

Мэта настаўніка: да канца ўрока навучэнцы:

— змогуць даць азначэнне паняццю *generation gap* і растлумачыць, у чым гэтая праблема заключаецца;

— распрацуюць парады, як пазбегнуць праблемы бацькоў і дзяцей, уживаючы мадальны дзеяслоў *should* і канструкцыі «*would rather*», «*had better*».

Мэта навучэнцаў: да канца ўрока я:

— змагу даць азначэнне *generation gap*;

— распрацую парады, як пазбегнуць гэтай праблемы.

Група № 4

5 клас, тэма ўрока: “У парку забаў”.

Мэта настаўніка:

— змогуць распытаць адно аднаго, як яны правялі выхадны дзень у парку забаў, выкарыстоўваючы лексічны і граматычны матэрыял урока.

Мэта навучэнцаў:

— змагу расказаць пра выхадны дзень у парку забаў, выкарыстоўваючы новыя і раней вывучаныя словы;

— змагу паставіць спецыяльныя пытанні ў *Past Simple*, выкарыстоўваючы новыя словы;

— змагу скласці дыялог, абапіраючыся на праслуханы тэкст.

Група № 5

10 клас, тэма ўрока: “Сістэма адукацыі ў Вялікабрытаніі”.

Мэта настаўніка:

— сістэматызаваць раней вывучаныя звесткі пра сістэму адукацыі ў Вялікабрытаніі;

— развіваць навыкі ўспрымання і разумення маўлення на слых з выбарач-

recipe for a pie. Illustrate your dish if you want.)

НаШтоБуЗУ да дамашняга задання: ці зможаш ты:

• правільна напісаць і выкарыстоўваць актыўную лексіку па тэме;

• правільна выкарыстоўваць граматычныя правілы і структуры;

• лагічна і паслядоўна скласці выказванні.

Група № 2

11th form, unit 9 — National character.

Напішыце адказ на пытанне: Do you think that national stereotypes give a true picture of national character? Why or why not? (Ці лічыце вы, што нацыянальныя стэрэатыпы даюць сапраўдную карціну нацыянальнага характару? Чаму ці чаму не?)

НаШтоБуЗУ да дамашняга задання: ці зможаш ты:

• напісаць не менш за 15 сказаў;

• захаваць структуру пісьмовага выказвання (*introduction, body, conclusion* — уводзіны, асноўная частка, заключэнне);

• выкарыстоўваць не менш за 3 словы звязкі (*Linking words*);

• выкарыстоўваць словы з актыўнага вакабуляра (раздзел 9);

• выказаць сваё меркаванне і растлумачыць чаму;

• праверыць граматычныя і арфаграфічныя памылкі.

Група № 3

5th form, unit 4 — Holidays.

НаШтоБуЗУ да праверачнай работы: ці зможаш ты:

• напісаць 10 вывучаных слоў па тэме “Святы”;

• напісаць 10 словазлучэнняў з вывучанымі прыназоўнікамі *on, in, at*;

• знайсці і выправіць 8 памылак у сказах;

• дапоўніць 8 пытальных сказаў адсутнымі словамі;

• паставіць 4 пытанні да сказаў.

Група № 4

5th form, unit 5 — Healthy Lifestyle.

НаШтоБуЗУ да дамашняга задання (складзіце дыялог па тэме):

• ці добра ведаеш лексічны матэрыял па тэме;

• ці зможаш назваць, якія бываюць праблемы са здароўем;

• ці зможаш параіць, што трэба рабіць пры розных праблемах са здароўем.

Група № 5

9th form, unit 4 — Fashion.

Вывучалі прымяненне займеннікаў *another / other / others / the other / the others* з назоўнікамі і іх самастойнае прымяненне.

НаШтоБуЗУ да задання:

ці зможаш ты:

• правільна выкарыстаць займеннікі, згодна з вывучанымі правіламі;

• выканаць заданні правільна.

Вераніка АРЛОВА,
настаўнік-метадыст,
настаўніца англійскай
і нямецкай моў, кіраўнік МА
настаўнікаў замежных моў
сярэдняй школы № 14 Мазыра.